

AHLÂKÎ AÇIDAN OLUMSUZ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Türker GÖKSEL

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

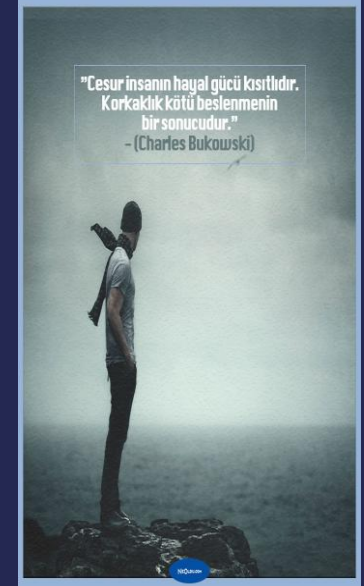
5.8. Korkaklık

- Korkaklık; cesaret ve atılganlık gösterilmesi gereken durumlarda ileri atılmaktan korkup çekinmeye yol açan ruhî zaaf; aklıselimin cesaretli olmayı gerektirdiği hallerde korku ve telâşa kapılma şeklinde özetlenmektedir.

5.8. Korkaklık

- Korkmak esasında insanî bir duygudur.
- İnsanın kendi gücünü aşan olaylar karşısında kendisini zayıf hissetmesi ve korku duygusuna kapılmasında yadırganacak bir durum yoktur.
- Lâkin öyle durumlar vardır ki, ülkenin savunulması, bir haksızlığın ortadan kaldırılması vb. gibi durumlarda korkudan dolayı geri durmak, sonrasında telafisi mümkün olmayan zararlara sebebiyet vereceğinden kabul edilemez.

5.8. Korkaklık

- Korkmak esasında insanî bir duygudur.
- Psikolojik açıdan korku, herhangi bir uyarının tehdit edici olarak algılanmasıyla ortaya çıkan savaş ya da kaç tepkisiyle sonuçlanan duygusal bir tepki olarak da nitelendirilebilir.

5.8. Korkaklık

- Korkuyu yenmek için kontrolün bizde olduğunu fark edip, korku hissi uyandıran düşünce tarzımızın doğruluğunu sorgulamamız gerekir.
- Bu sorgulama sonucu korktuğumuz ortamlarla yüzleşip, korkumuzu yenebilirsek bu bize hem yeni beceriler kazandıracak, hem de kendimize olan güvenimizi arttırarak mücadeleci bir kişilik geliştirmemize önemli katkılar sağlayacaktır.

5.8. Korkaklık

- Korkuyla yüzleşmek, korkuya neden olan düşüncelerin neler olduğunu bulup ortaya çıkarmak daha doğru bir yol olacaktır.
- Olumsuz düşünceleri durdurmak, ufak basamaklar halinde ilerlemek, gerekiyorsa problem çözme tekniklerinden yararlanmak ve durumun çözümü için gerekli becerileri geliştirmek, bu tecrübelerin başarıyla sonuçlanmasında önemli bir rol oynayacaktır.

5.9. Kayırma ve Ayrımcılık Yapmak

- Kayırmak, tutmak, haksız olarak yardımda bulunmak, bir şeyin yapılmasını istemek, adam kayırmak, başkası için aracılık yaparak ona hakkı olmayan bir şeyin verilmesi için çaba göstermek gibi sosyal ahlâk esaslarına ters düşen davranış biçimlerinin bütünü olarak ifade edilebilir.

5.9. Kayırma ve Ayrımcılık Yapmak

- Bilhassa işe almalarda karşılaşılan bir olgu olduğundan talipler içerisinde iş pozisyonuna şartları itibariyle daha hak eden kişiler bulunmasına rağmen genellikle de hakkaniyetle izah edilemeyecek gerekçelerle karar vericilerin nitelik itibariyle daha geri düzeyde olanı/olanları yetkilerine bağlı olarak tercih etmeleri halidir.

5.9. Kayırma ve Ayrımcılık Yapmak

- Ayrımcılık, ön yargılı tutumlarla davranmaktır.
- Genellikle iki türde ortaya çıkmaktadır.
- “Açık ayrımcılık”, cinsiyete ya da ırkçılığa dayalı olarak ortaya çıkarken,
- “Kurumsal ayrımcılık” bir örgütün yansız bir seçim süreci ile istihdam olanakları sunsa bile kadınların ya da azınlıkların örgütte diğer gruplar ile eşit oranlı temsil edilmemesidir.

5.9. Kayırma ve Ayrımcılık Yapmak

- **Tespit edilmesi halinde yapan kimseler hakkında hukukî yaptırımlar uygulanır.**
- **Bununla birlikte bu tip davranışların iş yaşamında ve sosyal yaşamda sıklıkla yapılmış olması ve hatta yapıldığına dair duyumların ortalıkta dolaşması ehliyetli insanların güvenini zedeleyici bir unsurdur.**

5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- **Kamu görevlilerinin para, mal, hediye gibi bir takım maddi çıkarlar karşılığında bunu sağlayan kişi ya da kümelere ayrıcalıklı bir kamu işlemi ile çıkar sağlaması rüşvet olarak tanımlanır.**

5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- Rüşvet de, yolsuzluk da kişideki ve toplumdaki yozlaşmayı, bozulmuşluğu, kokuşmuşluğu içerir.
- Ancak ekonomik, hukuki, siyasal ve toplumsal alanda doğurdukları sonuçlar açısından böyle bir ayırım söz konusu olmaktadır.

5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- Büyük yolsuzluktan kastedilen, hükümet dâhil kamu yönetiminin üst seviyelerine bulaşmış devlet yönetimini, hukukun üstünlüğünü ve ekonomik istikrarı önemli derecede erozyona uğratan yolsuzluklardır.
- Bu yolsuzluklar nedeniyle ilgililerin elde ettiği çıkarlar bazen inanılmaz boyutlara ulaşabilir.

5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- Zimmet, kamu görevlilerinin para ya da mal niteliği taşıyan kamusal bir kaynağı, yasalara aykırı olarak kişisel kullanımları için harcamaları ya da kullanmaları olarak tanımlanabilir.
- Zimmetin bir yolsuzluk türü olmasına karşın rüşvetten farkı, bir alıcı ve verici olmamasıdır.

5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- İstismar, sözlük anlamı olarak iyi niyeti kötüye kullanma, sömürme anlamına gelen sözcüktür.
- İstismar, bir kişinin ya da kişilerin iyi niyetini kötüye kullanarak yararlanmak, bir düşünceyi kötüye kullanarak zarar vermeyi hedeflemek, karşısındakinin kendi rızası olmadan ve iradesini dikkate almadan sömürmek gibi anlamları içerir.

5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- Bireylerin kişisel mahremiyetleri ve temel hak ve özgürlükleri açık bir şekilde ihlal edilmiş olmakta; cinsel istismarlardan tecavüze, zorbalıktan işkenceye kadar uzanan bir yelpazede istismarlar kişilerde ruhsal ve fiziksel bozukluklara ve hatta can kayıplarına neden olmaktadır.

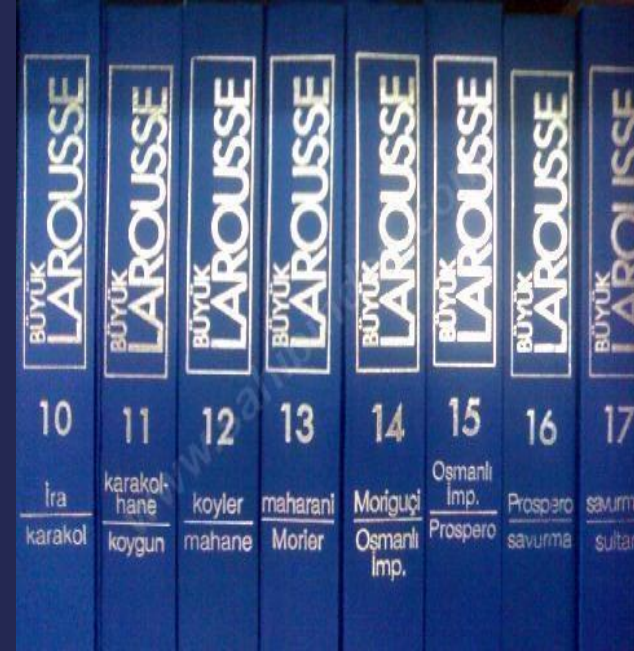
5.10.Rüşvet, Zimmet, Sömürü ve İstismar

- Sömürü ise insan ya da nesnelere adaletsiz kullanımınıdır.
- Çıkar sağlamaya yöneliktir. Sömürünün çeşitli türleri vardır:
- Sömürücü, sömürülen kişiyi zorlayabilir veya aldatarak kullanabilir.
- Sömürülen kişi, yapılan eylemlere gönüllü rıza gösterebilir.
- Sömürülen kişinin amacı, çıkar sağlamak ve kazancını güvence almaktır.

5.11.İhmal, Görev ve Yetkileri Kötüye Kullanmak

- Büyük Larousse ihmali farklı şekillerde tanımlamıştır. Bunlar:
- Bir işin yapılmasında gerekli titizliği göstermeme, baştan savma, savsaklama, dikkatli olmama,
- Bir şeyi hesaba katmama, zarar verebilecek bazı şeyleri, olayları gözden kaçırma,
- Kötü niyetten değil de dikkatsizlikten, özensizlikten gelen kusur,

5.11.İhmal, Görev ve Yetkileri Kötüye Kullanmak

- Bir şeyi ihmal etmek o şeye özen göstermemek, ona karşı ilgisiz davranmak, bir şeyi gereği gibi ve zamanında yapmamak,
- Bir kimseyi ihmal etmek, ona gösterilmesi gereken ilgiyi, sevgiyi göstermez olmak,
- Bir şeyi yapmayı ihmal etmek, onu yapmamak, unutmak, şeklindedir.

GÖREVİ KÖTÜYE
KULLANMA SUÇU
(TCK 257. MADDE)

5.11.İhmal, Görev ve Yetkileri Kötüye Kullanmak

İhmal etme eylemine ihmalcilik, ihmal eden kimseye ihmalkâr denmektedir.

- Diğer taraftan görevi ve yetkiyi, herhangi bir gerekçeyle maksadı dışında kullanmak, ahlâkî bir zaaf olduğu kadar hukuken de suç sayılan fiiller arasındadır.
- Bir makam adına elde edilmiş olan yetkilerin kamu görevlilerince kötüye kullanılması ceza kanunları tarafından suç olarak nitelendirilmiştir.

5.12. Bedensel Taciz ve Mobing

- Bedensel cezalandırma tokat atma, kulak çekme, sopayla vurma gibi eylemler; cinsel taciz ise çocuğa, gence, kadına söz atma; el, kol hareketi yapmakla başlayıp daha ileri boyutlara kadar varan geniş bir yelpazedir.

5.12. Bedenssel Taciz ve Mobing

- İstemediği cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz, başka kişilerle cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel olarak kişiyi korkutan ve kıran davranışlarda bulunmak, sürekli kadınlığını/ erkekliğini aşağılamak, telefonla/mektupla veya sözlü olarak sürekli cinsel içerikli tacizlerde bulunmak, cinsel organlara zarar vermek, namus ve töre nedeniyle baskı uygulamak ve öldürmek gibi fiiller de bu kategoride değerlendirilir.

5.12. Bedenssel Taciz ve Mobing

- Bedenssel taciz esasında şiddet kullanımının bir sonucudur.
- Bu açıdan bakıldığında en sık karşılaşılan bedenssel taciz davranışının dayak atmak olduğu görülmektedir.

5.12. Bedensel Taciz ve Mobbing

- Yıldırma politikası olarak adlandırılan mobbing ise “Özellikle hiyerarşik yapılanmış gruplarda ve kontrolün zayıf olduğu örgütlerde, gücü elinde bulunduran kişinin ya da grubun, diğerlerine psikolojik yollardan, uzun süreli sistematik baskı uygulamasıdır.

5.12. Bedenssel Taciz ve Mobing

- Mobbing kavramı ilk olarak 1960'larda hayvan davranışlarını inceleyen etholog Konrad Lorenz tarafından "Büyük bir hayvanın tehdidine karşı, daha küçük hayvan gruplarının gösterdiği tepki"yi tanımlamak amacıyla kullanılmıştır.

5.12. Bedensel Taciz ve Mobing

- Daha sonraları çocukların okullarda birbirlerine karşı hareket tarzını inceleyen İsveçli Doktor Heinemann da aynı kavramı 1972 senesinde “Bir grup çocuğun, tek bir çocuğa karşı yıkıcı hareketlerini” açıklamak için kullanmıştır.

alamy stock photo

EDXJEP
www.alamy.com

5.12. Bedensel Taciz ve Mobing

- Genel anlamda mobbing; bir işyerinde veya bir mahallede birlikte yaşayan bir grup insanın, çok küçük bazı farklılıklarından ötürü, içlerinden birisini, bilinçli/kasıtlı olmaksızın kurban olarak seçmeleri ve giderek artan bir tempoda onu beceriksiz, geçimsiz olarak algılamaya başlayıp itici davranışlarıyla bu kişiyi gerçekten de beceriksiz, geçimsiz, mutsuz, sorunlu bir insan haline getirmeleri; o kişiyi psikolojik ve fiziksel anlamda ciddi olarak zedelemeleri olarak açıklanmaktadır.

5.12. Bedensel Taciz ve Mobing

- Mobbinge her türlü iş yerinde rastlanabilir.
- Kişiyi iş yaşamından dışlamak amacıyla kasıtlı olarak da yapılır.
- İşveren, ima ve alayla, karşısındakinin toplumsal itibarını düşürmeye yönelik saldırgan bir ortam yaratarak kişiyi işten ayrılmaya zorlar.

5.12. Bedenssel Taciz ve Mobing

- Haksız yere suçlama, ima, kinaye, dedikodu yoluyla itibarı sarsma, küçük düşürme, taciz, duygusal istismar ve şiddet kullanma şekildeki yöntemlerle kişi, işyerinin dışına çıkmaya zorlanır.
- Bu araçlar çerçevesinde mobbing girişimleri, doğrudan ve dolaylı, açıkça veya örtülü olabilir.

5.13.Dedikodu Yapmak

- Genel olarak dedikodu, gerçekte olup olmadığı bilinmeden başkalarına karşı çalmak, insanları kötülemek, kınamak,
- suçlamak amacıyla yapılan konuşmalardır. Dedikodu iş yerlerinde büyük ölçüde zaman ve enerji kaybına neden olmakta, insan ilişkilerinin gerginleşmesine ve bozulmasına neden olmaktadır.

5.13.Dedikodu Yapmak

- Yer yer bu uyuşmazlıklar gönül kırıklıklarına, küslüklere, kavgalara ve hatta hiç istenmeyen bir takım neticeleri olan davranışlara sebebiyet verebilmektedir.
- Bu münasebetle bir kimse hakkında konuşulması icap ediyorsa gıyabında değil de kendisinin de bulunduğu bir ortamda ve güzel bir üslupla konuşmak daha tercih edilir ve yerinde davranış tarzıdır.

Dedikodu bir sosyal zehirdir.

5.13.Dedikodu Yapmak

- Nitekim Allah (cc) Kur'ân-ı Kerim'de (Hucurât Suresi/12. Ayet) “Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir” ifadeleriyle Müslümanları açıkça uyarmıştır.

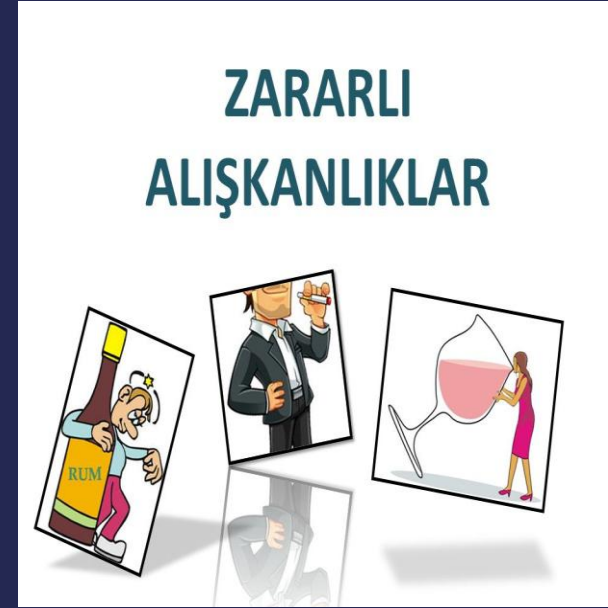
5.13.Dedikodu Yapmak

- Hz. Peygamberimiz (sav) “Dinleme, itiraz et ve müminin iffetini koru” şeklinde ikaz etmekte ve bu şekilde dedikoduya mani olmaya çalışanın ödüllendirileceğini “Gıyabında kardeşinin ırzını (şeref ve haysiyetini) himaye eden kimseyi cehennem ateşinden azat etmek, Allah’ın üzerindeki bir haktır.” şeklindeki beyanlarıyla müjdelemektedir.

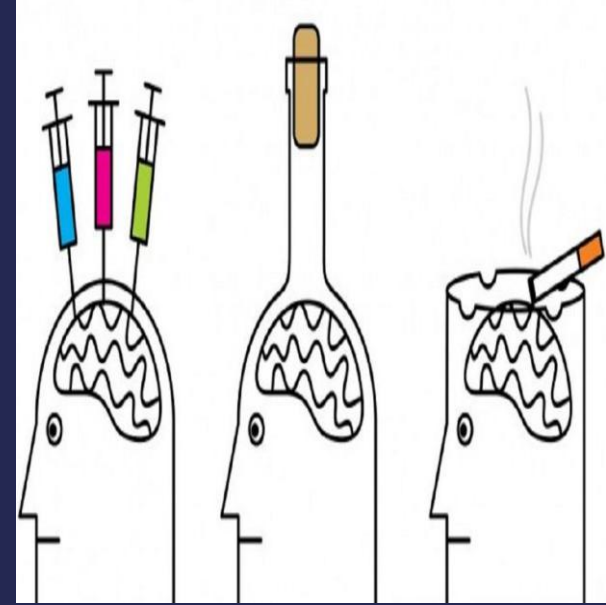
5.14.Zararlı Alışkanlıklar

- Zararlı alışkanlıklar denildiğinde sigara içmek, alkol almak, kumar oynamak, fuhuş yapmak, uyuşturucu maddeler kullanmak vb. davranışlar hatıra gelmektedir.
- Bu davranışları alışkanlık haline başta kendilerine olmak üzere yakın çevrelerine ve yaşadıkları topluma zararları son derece fazladır.

5.14.Zararlı Alışkanlıklar

- Bu tip davranışlardan gerek beden gerekse ruh sağlığının korunması bakımından kesinlikle uzak durulmalıdır.
- Bilhassa gençlik yıllarında insanı etkisine alan sigara, içki, fuhuş, kumar gibi zararlı alışkanlıklar öncelikle insanın beden sağlığında sonrasında da ruh sağlığında ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.

5.14.Zararlı Alışkanlıklar

- İçkinin (alkollü içkiler) ve sigaranın insan vücudunda ne gibi zararlara ve yıkıntılara yol açtığı bugün herkes tarafından bilinmektedir.
- Bunların bir de insanın ahlâkî davranışları üzerinde bozucu etkileri vardır.
- Alkol yüzünden şuur büyük ölçüde kaybedildiğinden, ahlâkın emir ve yasakları yerine hayvani benliğin ahlâk dışı isteklerine uyulur.

5.14.Zararlı Alışkanlıklar

- Ülkemizde alkolizm, uyuşturucu, sigara alışkanlıkları ve uyuşturucu kültürü ile mücadele eden Yeşilay Cemiyeti, her yıl 1-8 Mart günleri arasında Yeşilay Haftası etkinlikleri gerçekleştirmektedir.

İLETİŞİM

 tgoksel@aku.edu.tr

 tgoksel55@hotmail.com

 twitter.com/tgoksel55

 [instagram.com/turker_goksel/](https://www.instagram.com/turker_goksel/)

